Bốn mươi chín năm xin đừng quên

Trong quảng tâm khảm tôi, có hai mùa Phật Đản đáng nhớ nhất, không thể nào quên. Đó là Phật Đản đẫm máu và nước mắt trong mùa Pháp nạn 1963, và Phật Đản huy hoàng 1964 với một lễ đài sừng sững bên sông Sài gòn. Mùa Phật Đản 1963, có máu, lửa, nước mắt và xương thịt của vô số người con Phật ngã xuống. Nhưng từ trong đó lại bùng lên ngọn lửa Bi Hùng Lực của Bồ Tát Thích Quảng Đức, thiêu cháy bạo quyền, làm nên một dáng đứng Phật Giáo Việt Nam (PGVN) cao vợi với ngọn cờ ngũ sắc no gió tung bay. Mùa Phật Đản (1964) với niềm tự hào Hùng Lực, làm sáng tỏ chân lý ngàn đời bằng tinh thần bất bạo động. Một mùa Phật Đản mà tôi, với tuổi thơ vừa qua cơn dư chấn kinh hoàng năm trước đó, ung dung bước vào nẻo đạo với một tinh thần phấn chấn lạ thường. Một mùa Phật Đản mà trong suốt cuộc đời phụng sự chánh pháp cho đến tận bây giờ tôi chưa hề thấy có lại một lần thứ hai.

Lịch sử còn ghi lại những điều đó, cho đến tận ngày nay, 49 năm - non nửa thế kỷ - sự thật vẫn còn tiếp tục phơi bày trong nhiều góc độ. Điều này cũng có nghĩa rằng sự thật lịch sử mùa Pháp nạn 1963, với PGVN tuy không muốn khơi lại vết đau, cũng có thể gọi là sự tủi nhục của một tôn giáo gắn liền với vận mệnh dân tộc hơn hai ngàn năm. Nhưng lịch sử thì vẫn theo dòng chảy của nó, nhất là đối với những vị nghiên cứu chuyên môn hoặc một phần là nạn nhân, thì theo từng khoảng thời gian thuận lợi, từng sự thật được phơi bày. Những tài liệu mới đây được phổ biến rộng rãi đã nói lên điều đó, như "HUẾ-NHỮNG THÁNG NGÀY SỤC SÔI" của nhà nghiên cứu Nguyễn Đắc Xuân , được đăng nhiều kỳ trên báo Tuổi Trẻ. Đặc biệt ở nước ngoài thì có nhà nghiên cứu James S.Olson và Giáo sư sử học Randy Roberts viết chung cuốn sách có giá trị lịch sử sâu sắc mang tên "WHERE THE DOMINO FELL"(chương 4.The new Frontier in Vietnam, 1961-1964) , NXB Brandywine Press, New York, Third Edition. Đó là những cứ liệu biện minh cho sự kham nhẫm của PGVN thời mạt pháp dưới bàn tay gia đình trị hộ Ngô, mà cho đến bây giờ vẫn còn có những tư tưởng ngây thơ hay giả đó ngây thơ cho rằng đó là việc của gia đình họ Ngô. Dường như với họ, PGVN kham nhẫn, chịu đựng, hy sinh như thế vẫn chưa đủ, nhất là từ sau năm 1964 trở về sau.

Làm sao có thể quên được câu nhận định nửa chua xót lẫn mỉa mai của Giáo sư Cao Huy Thuần rằng "Phật giáo ở một nước có văn hóa Phật giáo truyền thống, mà đòi bình đẳng tôn giáo, nghe lạ đời, nghe ngược tai…" (nguồn: báo TN.HỒI CHUÔNG BÁO TỬ.22/04/2010). Chỉ cần như vậy thôi những người yêu chuộng tự do, hòa bình và trân trọng sự thật lịch sử, cũng phải nghiêng mình trước thái độ Bi-Trí-Dũng tuyệt vời này của PGVN, nói chi đến lòng độ lượng, bao dung trong tinh thần cứu khổ ban vui. Chính vì vậy dường như 49 năm qua, sự thật lịch sử này chỉ do một phía từ các nhà nghiên cứu, các vị hoạt động trong nhiều lãnh vực ngoài xã hội công bố. PGVN vẫn giữa nguyên vẹn tinh thần nhất quán của mình từ hơn hai ngàn năm nay hiện diện trên mảnh đất Việt nam này. Sự lặng thinh nếu không được hiểu theo nghĩa tích cực thì ít nhất nó cũng nói lên được tính khách quan của sự việc đau thương mùa Pháp nạn 1963. Lễ Đài Phật Đản 1964 tại Bến Bạch Đằng Sàigon (ảnh đen trắng-Tư liệu gia đình DKT) Một mặt tối khác, chính sự kham nhẫn này của PGVN mà một bộ phận cực đoan vẫn chưa chịu buông tha, lợi dụng lòng bao dung mà lấp liếm hoặc diễn bày méo mó lịch sử. Đây là mối họa tiềm ẩn rất nguy hại cho chính tư duy lịch sử và của chính nền tảng giáo dục đất nước mai sau, chứ không riêng gì PGVN một khi lịch sử không được tôn trọng. PGVN luôn sống thực và trung thành với nền tảng luân lý của mình, không sửa đổi, không xét lại nên không có lỗi với ai và đương nhiên không có kẻ thù. Vì vậy PGVN nói những cái gì mình thực có; thí dụ như "ĐẠO PHÁP và DÂN TỘC" . Cụm từ đó không hề thoát sanh từ sự thật khiên cưỡng, vấp ngã hay vì một xu thế bắt buộc nào đấy khi mà quá khứ đã làm tổn hại dân tộc, chà đạp truyền thống; mà chính nó đã đi từ lòng dân tộc lớn dậy, được dân tộc đùm bọc và cùng song hành tồn tại. Đất nước đau thương dưới gót giày xâm lược thì PGVN cũng oằn mình chia sớt số phận. Chính vì thế, cho đến ngàn năm sau PGVN vẫn hãnh diện nói lên điều đó cùng nhân thế. Cho nên nói XIN ĐỪNG QUÊN biến cố mùa Pháp nạn 1963 chính là lời nhắn gởi đến những ai còn ở trong mặt tối này. Cũng như Giáo sư Cao Huy Thuần, người viết trộm nghĩ, chẳng lẽ sự thật lịch sử và nhữngchuẩn mực đạo đức ở đời vốn là nghĩa vụ, là sự đương nhiên, nay lại phải đi Xin thiên hạ… Đừng Quên ! Có đấy! Cứ nhìn vào diễn trình 49 năm